

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRENME YETERSİZLİĞİ İLE İLGİLİ BİLGİLERİNİN BELİRLENMESİ

Araş. Gör. Aysel ESEN

Eğitimde Psikolojik Hizmetler Ana Bilim Dalı
Eğitim Fakültesi Abant İzzet Baysal Üniversitesi

Araş. Gör. İlnur ÇİFCİ

Özel Eğitim Bölümü
Eğitim Fakültesi Abant İzzet Baysal Üniversitesi

ÖZET

Bu araştırma, sınıf öğretmenlerinin öğrenme yetersizliği konusundaki bilgilerini belirlemek amacıyla, betimsel olarak düzenlenmiştir. Araştırmanın örneklemini Bolu ilinde, ilköğretim okullarında çalışmakta olan toplam 32 öğretmen oluşturmuştur. Sınıf öğretmenlerinin öğrenme yetersizliği ile ilgili bilgilerinin belirlenmesi amacıyla bilgi toplama formu kullanılmıştır. Sonuçta, sınıf öğretmenliği bölümü mezunu olan öğretmenlerin % 50' si öğrenme yetersizliğini, zihinsel gerilik, % 37.5' i fiziksel yetersizlik olarak tanımlarken, Eğitim Yüksekokulu mezunu öğretmenlerinin % 62.5' i öğrenme kapasitesinin yetersizliği, % 40' ı zihinsel gerilik olarak tanımladıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin öğrenme yetersizliği konusundaki tanımlarında daha çok zihinsel engelli ya da problem davranışa sahip olan öğrencileri betimlemiş olmaları, öğretmenlerin lisans programlarında ve hizmet içi programlarda bu konuda bilgilendirilmelerinin gerekliliğini ortaya çıkarmıştır.

ABSTRACT

The purpose of this study was to identify the elementary school teachers' knowledge about the learning disabilities. 32 elementary school teachers were participated to this study in Bolu. The questionnaire which was prepared by the researchers were demonstrated to the elementary school teachers to get information. As a result, it was found that 50 % of the teachers who were graduated from the department of elementary education emphasized the learning disability as a mentally retarded. 37.5 % of the teachers were identified the children who have learning disability as the children who have physical disability. However, 62.5 % of the other group said their learning capacity is not enough to teach and 40 % of the teachers stressed learning disability as a mentally retarded. The results of the study showed that the teachers need to have an information about learning disability. This can be provided with the inservice training and undergraduate programs.

Öğrenciyle en fazla birlikte olan ve onu en iyi tanıyan kişi olan sınıf öğretmenlerinin, görevleri ve sorumlulukları günümüzde yalnızca sınıf içinde ders vermek ve öğretmekle sınırlı değildir. Kottler ve Kottler (1993)' e göre, bir öğretmenin sınıf yöneticisi olarak aldığı sorumluluk ve görevlerinin yanında çeşitli görev ve sorumlulukları da vardır. Bunlar; öğrencilerin duygusal ihtiyaçlarının farkında olmak, öğrencinin içsel çatışmalarının farkına varıp çözebilmek, okul-aile konferansları düzenleyebilmek, istismar edilen yada uyuşturucu kullanan çocukları tanıyabilmek, onların çeşitli duygusal problemlerinin farkına varıp teşhis edebilmek ve gerekliyse uygun servise yada kuruma gönderebilmek, çocuğun gelişimsel aşamalarını değerlendirebilmek ve çocuğun fiziksel, duygusal, sosyal ve ruhsal gelişimine rehber olabilmektir. Kottler ve Kottler'inde belirttiği gibi öğretmen yalnızca bilgi veren kişi değil, çocukla her gelişimsel

sürecinde birlikte olan, onu anlayan, tanıyan ve ona yardım eden bir kişi de olmalıdır.

Jarolimek ve Foster (1989), başarılı bir öğretilerde bulunması gereken nitelikler arasında; öğretmenin kendisine yeteneklerinden ve becerilerinden dolayı güven duyması, öğrenciye, öğrenme potansiyeli vardır yaklaşımı ile yaklaşması yer almaktadır. Ayrıca öğretmen ilkökul öğrencisi için daha çok bire bir ilişki sağlayacak durumlar geliştirirken, daha büyük çocuklar için grup programları yada küçük grup aktivitelerine yer vermelidir. Etkili öğretmen, destekleyici öğrenme ortamı hazırlayan ve akademik odaklanmayı sağlayan positif sınıf ortamı yaratan kişidir.

İlkokul öğretmenleri, sınıflarında yer alan öğrencileriyle birebir ilişki kuran, bundan dolayı onların güçlü ve zayıf yönlerini farkederek, öğrenci üzerinde en az ailesi kadar

etkili olabilen kişilerdir. Başta anne baba olmak üzere, bireyler gelişmekte olan çocuklardan içinde buldukları gelişim dönemlerine uygun olarak farklı becerileri yerine getirmelerini beklerler. Okula başlayan bir çocuktan beklenen okuma yazma becerisini kazanmasıdır. Bu beceriyi kazanma başarıyla eşdeğer tutulur. Okuma yazma becerisi kazanamayan öğrenciler, okul başarısızlığıyla nitelendirilirler. Bu durumun çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Korkmazlar (1992)' a göre okul başarısızlığının ve öğrenme sorunlarının nedenleri arasında zeka gerilikleri, görme, işitme özürleri, ciddi ruhsal sorunlar, sosyal-kültürel yetersizlikler, nörolojik- ortopedik özürlü, aile içi çatışmalar, motivasyon eksikliği, okul-öğretmen ya da eğitim programından kaynaklanan sorunlar sayılmaktadır. Bu nedenlerle ortaya çıkan öğrenme sorunlarının dışında kalan özel bir durum ise öğrenme yetersizliğidir. Öğrenme yetersizliği çoğunlukla okul ortamına giren çocuklarda başarı oranı diğer çocuklarla karşılaştırıldığında ortaya çıkar. İlk senelerdeki zorluklar çocuğun gelişim sürecine, yaşına ya da diğer nedenlere atfedilebilir. İkinci sınıf sonuna doğru başarıyla ilgili kaygılar ciddileşir. Dördüncü sınıf, hele hele yerleştirme sınavları döneminde bu kaygılar pekişir. Doğru tanıdan uzak kalmış çocuk artık başarısız olarak değerlendirilmiştir. Bu başarısızlık problem davranışlara yol açabilir (Onay- Talay, 1993). Bu davranışlara örnek olarak; hiperaktivite, içedönüklük, kendine ve çevreye zarar verme gibi davranışlar verilebilir.

Öğrenme yetersizliğinin çeşitli tanımlarının yapıldığı görülmektedir. Bu alandaki ilk tanım Kirk tarafından yapılmıştır. Kirk' e göre öğrenme yetersizliği serebral duysal ya da davranışsal bozukluktan kaynaklanan konuşma, dil, okuma, yazma, aritmetik ve diğer okul becerilerinden birinin ya da birden çoğunun gelişiminde gecikme, bozukluk ya da geriliktir. Bu durum zeka geriliğinin, duysal kusurun ya da kültürel faktörlerin bir sonucu değildir (Akt, Korkmazlar, 1992., Şenel, 1995).

Son yıllarda en çok kabul gören tanım, 1988' de ABD Ulusal Öğrenme Bozukluğu Birleşik Komitesinin (NJCLD) yayınladığı tanımdır. Bu tanıma göre Öğrenme yetersizliği genel bir terimdir. Dinleme, konuşma, okuma, yazma, akıl yürütme ile matematik yeteneklerinin kazanılmasında ve kullanılmasında önemli güçlüklerle kendisini gösteren karma bir bozukluk grubudur. Merkezi sinir sistemindeki işlevi bozukluğu gibi içsel bir nedeni olduğu

varsayılan bu bozukluk, ömür boyu sürebilmektir. Öğrenme yetersizliği ile birlikte kendini idare etme, sosyal algılama ve sosyal etkileşim sorunlarının da birlikte görülebileceği belirtilmektedir (Akt, Korkmazlar, 1992., Onay- Talay, 1993., Şenel, 1995). Öğrenme yetersizliği tanısını doğru ve tam olarak koyabilmek için tanımlarda önemli noktaların dikkate alınması gerekmektedir. Çünkü, yanlış tanıdan dolayı bir çok öğrenme yetersizliği çeken öğrenci eğitim-öğretim ortamlarından yaralanamamaktadır. Onay- Talay (1993)' a göre öğrenme yetersizliği tanısı konulurken aşağıdaki özellikler göz önünde bulundurulmalıdır.

1. Öğrenme yetersizliği nedeniyle ileri gelen sorunlar, görsel, işitsel, motor özürlüden, zeka geriliğinden, duysal bozukluktan, çevresel yoksunluktan görülen öğrenme sorunlarını kapsamaz.
2. Öğrenme yetersizliği olan öğrencinin davranışları tembellik, havailik gibi kurgulu davranışlar değildir, bu şekilde yorumlanmamalıdır. Bu tür davranışlar öğrenme yetersizliğinin nedeni değil sonucu olarak yorumlanmalıdır.
3. Öğrenme yetersizliği biyolojik kökenlidir.
4. Öğrenme yetersizliği her çocukta farklı olabilmektedir. Dolayısıyla, geniş kapsamlı ve sürekli bir değerlendirme çoğunlukla başarılı olması için oldukça önemlidir.
5. Bu çocukların en belirgin özellikleri yetenekleri ile performansları arasındaki farklılıktır. Öğrenim tarzları farklı olan bu çocuklar, çoğunlukla normal ya da üstün yetenekli, ancak yetenekleri oranında başarılı olamayan çocuklardır.

Özel öğrenme güçlüğüne değişik ülkelerdeki dağılım tablolarının tutarlılığı incelenerek, ülkemizde de öğrenme yetersizliği olan öğrencilerin okul çağı çocuklarının % 10-15 ' ini kapsadığı olası olarak kabul edilmiştir. Erkek çocuklar, kız çocuklara oranla dört kat daha fazla öğrenme yetersizliği belirtileri gösterdikleri, bu durumda öğrenme yetersizliğinin biyolojik kökenli olduğu varsayımını güçlendirdiği düşünülmektedir (Korkmazlar, 1992., Onay- Talay, 1993., Şenel,1996). Bu kadar yüksek bir oranda öğrenme yetersizliğine sahip çocukların olması bizim ülkemizde de bu konuda araştırmalara hız verilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Bütün bunlara ek olarak özel eğitim alanındaki özel eğitim öğretmen sayılarının yetersiz olması sınıf öğretmenlerine de büyük oranda işler düştüğünü göstermektedir. Williams (1993)'a göre özel eğitimde teşhis ve değerlendirme çocuğa

yardımda ilk adımdır. Öğrenme güçlüğü olan çocukla çalışacak olan eğitimci veya diğer uzman kişiler, eğitime ya da terapiye başlamadan önce onu tamamiyle tanımaları gerekmektedir.

Öğrenme yetersizliği tanısının konulmasında gözlemin yeri büyüktür. Öğretmenin gözlem sırasında kendi kendisine sorması gereken temel sorular vardır. Bunlar; bu çocuk, bazı alanlarda çok iyi öğreniyor ama belli alanlarda yavaş veya hiç ilerlemiyor mu? Başarısız, tutarsız olmasına rağmen oldukça zeki biri olarak mı görünüyor? (Hayden, Smith, Vonltpel, Beak, 1998).

Öğrenme yetersizliği olan öğrencilerin sınıf öğretmenleri tarafından tanılanması yani fark edilmesi, öğrenme yetersizliğini azaltmak, çocuğa gerekli becerileri kazandırmak, aile ile olan ilişkilerde çocuğun okul sürecinde gerekebilecek desteğe hazırlık olmasını sağlamak açısından önemlidir. Kazançların en büyüğü ise başarısızlığın buruk tadının çocuğun kişiliğine, özkavramına ve özbeğenisine bulaşmasını önleyebilmek, öğrenme zevkini zedelemeyen başarı kapılarını açmak olacaktır.

YÖNTEM

Örneklem

Bu araştırmanın örneklemini Bolu ilinde, ilköğretim okullarında çalışmakta olan toplam 32 öğretmen oluşturmuştur. Öğretmenlere ait demografik özellikler şunlardır; öğretmenlerin 21'i bay, 11'i bayandır. Öğretmenlerin 16'sı eğitim yüksek okulu, 16'sı eğitim fakültesi sınıf öğretmenliği bölümü mezundur. Öğretmenlerin 12'si özel eğitim alanında ders almış, 20'si bu alanda ders almamıştı

Ölçme Aracı

Bu çalışmada, sınıf öğretmenlerinin öğrenme yetersizliği ile ilgili bilgilerinin belirlenmesi amacıyla BİLGİ TOPLAMA FORMU kullanılmıştır. Bu amaçla oluşturulan formda, öğrenme yetersizliğinin tanımı, öğrenme yetersizliğine sahip bir öğrencinin ne gibi özelliklere sahip olduğu, sınıfında öğrenme yetersizliği olan öğrencinin olup olmadığı, bu öğrencilerine yönelik özel bir program uygulayıp uygulamadıkları, sınıflarında bu tür bir çocuğun eğitiminde ne gibi hizmet ve eğitime ihtiyaç duydukları, öğrenme güçlüğü konusunda kendilerini yeterli

Sınıf öğretmenlerinin öğrencilerin özel eğitime ihtiyaç duyup duymadıklarının farkına varıp onları uygun bir kurum ve servise göndermeleri ancak bu alanda alacakları yeterli eğitim ve bilgi ile olacağına inanılmaktadır. Ysseldyke ve Foster (1978) yaptıkları bir araştırmada, yetmişbeş ilköğretim öğretmenine öğrenme yetersizliği ve duygusal bozukluklar hakkında bilgi vermişler daha sonra oniki dakikalık bir video gösterimi sırasında öğretmenlerden gözlem yapmaları istenmiştir. Sonuçta öğretmenlerin doğru ve yararlı gözlem yapabildikleri, öğrenme yetersizliği ve duygusal bozukluk çeken çocukları ayırt edebildikleri görülmüştür.

Ülkemizde, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin tanılama sürecinde önemli yeri bulunan ayrıca kaynaştırma programlarının yaygınlaştırılmasında en etkili rolü oynayan sınıf öğretmenlerinin, öğrenme yetersizliği konusundaki bilgilerinin belirlenmesi bu çalışma için gerekli ve önemli bulunmuştur. Bu nedenlerden dolayı, bir ön çalışma niteliğinde bu çalışmanın yapılması gerekli görülmüştür.

görüp görmedikleri, sınıflarında öğrenme güçlüğü olan bir çocuğu ayırt edemediklerine yönelik sorular yer almıştır. Öğretmenlerin demografik özelliklerini belirlemek amacı ile kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Bu formda öğretmenlerin cinsiyeti, hangi fakülteden mezun olduğu ve özel eğitim dersi alıp almadıklarına yönelik sorulara yer verilmiştir.

Analizler

Bilgi toplama formundan elde edilen sonuçlar araştırmacılar tarafından tek tek belirlenip gruplandırılarak elde edilen verilerin frekans ve yüzde dağılımları hesaplanmıştır.

Bulgular

Sınıf öğretmenlerinin öğrenme yetersizliği konusundaki bilgilerinin belirleyebilmek amacıyla uygulanan bilgi toplama formunda yer alan her bir soruya verilen yanıtlar tek tek incelenerek aşağıda verilmiştir.

İlk olarak, öğretmenlerden, öğrenme yetersizliğinin tanımını yapmaları istenmiştir. Öğretmenlerin, mezun oldukları okul ve özel eğitim alanında ders alıp almadıklarına göre yaptıkları tanımlar ayrıntılı olarak incelenmiş,

sonuçlar Tablo 1’de gsterilmiştir. Tablo 1’e bakıldığında, sınıf retmenliği blm mezunu olan retmenlerin % 50’ si renme yetersizliğini, zihinsel gerilik olarak tanımlarken, % 37.5’ i fiziksel yetersizlik, % 31.25’ i renme kapasitesinin yetersizliği, % 25’ i algılama bozukluğu , %12.5’ i duygusal ve sosyal yetersizlik olarak tanımladıkları belirlenmiştir. Eğitim Yksekokulu mezunu retmenlerinin % 62.5’ i renme kapasitesinin yetersizliği, % 40’ ı zihinsel gerilik, % 12.5’ i duygusal yetersizlik, % 6.25’ i sosyal yetersizlik, % 12.5’ i kltrel farklılık, %6.25’ i algılama bozukluğu, %6.25’ i fiziksel yetersizlik olarak tanımlarken, % 12.5’ i beklenen tanım olan dinleme, konuşma, okuma, yazma, akıl yrtme veya matematik yeteneklerinin kazanılmasında ve kullanılmasında nemli glkler renme yetersizliğini tanımladıkları grlmştir.

Araştırmaya katılan retmenlere toplam olarak bakıldığında, retmenlerin ncelikli olarak renme yetersizliğini, renme kapasitesinin yetersizliği (% 46.87) ve zihinsel gerilik (%37.5) olarak tanımladıkları saptanmıştır. Tablo 1’ de ayrıca retmenlerin, zel eğitim dersi alıp almadıklarına gre yaptıkları tanımlara bakıldığında, zel eğitim dersi alanların daha çok renme yetersizliğini; zihinsel gerilik (%58.3), renme kapasitesinin yetersizliği (%58.3) ve fiziksel yetersizlik (%41.6) olarak tanımladıkları grlmektedir. Ders almayan retmenlerin ise yaptıkları tanımlarda ncelikli olarak, renme kapasitesinin yetersizliği (%40), zihinsel gerilik (%25) in renme yetersizliği olarak tanımladıkları belirlenmiştir.

Tablo 1. retmenlerin renme yetersizliği nedir? Sorusuna vermiş oldukları cevapların frekans ve yzde dağılımları

Tanımda yer alan belirgin nitelikler	Mezun olduğu okul				Toplam N=32		zel eğitim dersi Alanlar			
	Eğitim Fakltesi N=16		Eğitim Yksek okulu N=16				Almayanlar N=12		N=20	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Duygusal yetersizlik	2	12.5	2	12.5	4	12.5	2	16	3	15
Zihinsel Gerilik	8	50	4	40	12	37.5	7	58.3	5	25
Sosyal Yetersizlik	2	12.5	1	6.25	3	9.37	2	16	1	5
Kltrel farklılıklar	-	-	2	12.5	2	6.25	2	16	-	-
Fiziksel Yetersizlik	6	37.5	1	6.25	7	21.8	5	41.6	2	10
renme kapasitesinin yetersizliği	5	31.25	10	62.5	15	46.87	7	58.3	8	40
Algılama bozukluğu	4	25	1	6.25	5	15.62	2	16	3	15
Dinleme, konuşma, okuma, yazma, akıl yrtme veya matematik yeteneklerinin kazanılmasında ve kullanılmasında nemli glkler	-	-	2	12.5	2	6.25	2	16	-	-

İkinci olarak öğretmenlere "Öğrenme yetersizliği olan öğrencilerin ne gibi özellikler sahip olduğu sorulmuştur." Bu soruya öğretmenlerin verdikleri yanıtlar, beklenen yanıtlardan oldukça farklıdır. Öğretmenlere göre öğrenme yetersizliği olan bir öğrenci; kavrayamaz, anlayamaz, zeka seviyesi düşüktür, algılayamaz, dikkatsizdir, çevreye uyum sağlayamaz, korkak, çekingen, saldırgan ve ilgisizdir. Ruhsal, zihinsel ve bedensel problemleri vardır. Geç ve güç öğrenir, görme ve işitme özürü vardır gibi belirgin özellikleri ifade etmişlerdir.

Öğretmenlere," Sınıfınızda, öğrenme yetersizliği olan öğrenciniz var mı?" diye sorulduğunda, 15 öğretmen sınıfında öğrenme yetersizliği olan bir öğrencisi olmadığını, 13 öğretmen böyle bir öğrencinin sınıfında bulunduğunu söylemiştir. İki öğretmen boş, bir öğretmen sınıf okutmuyorum, bir öğretmen ölçemedim cevabını vermiştir.

Öğretmenlere, " Sınıflarında bulunan öğrenme yetersizliği olan öğrenciye özel bir program uygulayıp uygulamadıkları" sorulmuştur. Sınıfında öğrenme yetersizliği olduğunu söyleyen 13 öğretmen, bu çocukların eğitiminde tekrar ve pekiştirmeye önem verdiğini, sınıftaki oturma biçimini düzenlediğini, ailesiyle ilişki kurduklarını, rehberlik servislerine gönderdiklerini, seviyesine uygun ödevler verdiklerini belirtmişlerdir.

Öğretmenlere, " Sınıfınızda, bu tür bir çocuğun eğitiminde ne tür bir bilgiye ihtiyaç duyduunuz" diye sorulmuştur. Verilen yanıtlar, bu alanda hazırlanan broşürlere, özel eğitim alanında çalışan uzmanlardan yardım almaya, rehberlik servislerinden destek almaya , bu alanda açılan hizmet içi kurslara katılmaya ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir.

Bilgi formunda son olarak, öğrenme güçlüğü ile ilgili bilginizin yeterli olduğunu düşünüyor musunuz sorusu sorulmuştur. Bu soruya 29 öğretmen hayır cevabı vermiştir. Bir öğretmen bu alanda bilgisini yeterli olduğunu belirtirken, iki öğretmen bu soruyu boş bırakmıştır. Ayrıca, öğretmenlere var olan bilgileriyle sınıflarındaki, öğrenme yetersizliği olan öğrencileri ayırt edip edemeyecekleri sorulmuştur. Öğretmenlerin 27 öğretmen evet, beş öğretmen hayır yanıtını vermiştir.

Tartışma

Bu çalışmada ilkökul öğretmenlerinin öğrenme yetersizliği konusundaki bilgileri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu nedenle bilgi toplama formu kullanılmış ve öğretmenlerden öğrenme yetersizliğine sahip bir öğrenciyi tanımlamaları ve bu çocuğa ait belli başlı özellikleri belirlemeleri istenmiştir. Bilgi toplama formundan elde edilen verilerle , öğretmenlerden beklenen yanıtlar karşılaştırılmıştır.

Bu araştırma kapsamında yer alan öğretmenlerin yapmış oldukları öğrenme yetersizliği tanımlarının, kabul edilen tanımla benzer olmadığı belirlenmiştir. *Öğrenme güçlüğü*; dinleme, konuşma, okuma, yazma, akıl yürütme ile matematik yeteneklerinin kazanılmasında ve kullanılmasında önemli güçlüklerle kendisini gösteren karma bir bozukluk grubudur. Öğretmenlerin yapmış oldukları tanımlarda daha çok zihinsel engelli ya da problem davranışa sahip olan öğrencileri tanımladıklarının dikkat çekici olduğu düşünülmektedir. Oysa, Kirk ve Gallagher (1979)' e göre, öğrenme yetersizliği olan öğrencilerin tanımlanmasında en belirgin üç özellik söz konusudur. Bunlar;

1. Çocuğun potansiyeli ve gerçek başarısı arasında farklılık olması,
2. Çocuğun öğrenme problemleri zihinsel yetersizlik, duyuşal, duygusal bozukluk ve öğrenme fırsatının olmaması gibi nedenlerle açıklanamıyor olması,
3. Çocuk özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyuyor olmasıdır (Akt, Şenel, 1995).

Merkezi sinir sistemindeki işleyiş bozukluğu gibi içsel bir nedeni olduğu varsayılan bu bozukluk, ömür boyu sürebilmektir. Öğrenme yetersizliği ile birlikte kendini idare etme, sosyal algılama ve sosyal etkileşim sorunlarının da birlikte görülebileceği belirtilmektedir. Öğrenme yetersizliği olan bir öğrencinin belli başlı özellikleri şunlardır;

1. Kendisinden istenilenleri anlamakta ve istenen sırayla yapmaktaki güçlük çeker.
2. Harfleri, günleri, ayları sırasıyla söylemez.
3. Sağını, solunu ve yönleri ayıramaz.
4. Saatini öğrenmekte zorlanır.
5. Kendisinden istenilenleri belli bir sürede tamamlayamaz.
6. Bir işe kendini veremez, çabuk sıkılır.
7. Göz- el koordinasyonu zayıftır.
8. Vücudunu dengede tutmasını gerektiren davranışları yapmaktaki zorlanır.
9. Kendisine söylenen harfleri, kelimeleri, sayıları aklında tutamaz.

10. Okuması ve yazması sınıf seviyesinin altındadır.
11. Okutken ve yazarken harf, kelime veya satır atlamaları yapar.
12. Okuduğu ve yazdığı kelimeleri değiştirir veya eklenmeler yapar. (Örn, lif yerine file okur ve yazar)
13. Harfleri ters algılar ve yazar (ayna yazısı) örn., b yerine d, n yerine u gibi.
14. Kelimeleri ters algılar ve yazar. (örn; kaç yerine çak gibi)
15. Sayıları ters algılar ve yazar (örn, 12 yerine 21, 6 yerine 9 gibi)
16. Okunan bir parçayı takip etmekte güçlük çeker.
17. Bir çizgi üzerinde yazmakta zorlanır.
18. Harfleri dağınık ve orantısızdır.
19. Kendisine söylenen harfleri, kelimeleri, sayıları yanlış anlayıp, karıştırabilir.
20. Okuduğunu anlamakta güçlük çeker.
21. Okuduklarını ve kendisine söylenenleri kısa zamanda unuttur.

Verilerin toplandığı grupta yer alan öğretmenlerin, başlangıçta öğrenme yetersizliği konusunda yanlış tanımlar yaptıkları ve bu tür öğrencilere ait özellikleri de farklı belirttikleri görülmüştür. Yukarıda yer alan tüm özelliklerin ilkökul birinci sınıftan hatta okul öncesi dönemden itibaren öğretmenler tarafından oldukça kolay gözlenebileceği düşünülmektedir. Okul nüfusunun % 10 ile % 15' ini kapsayan öğrenme yetersizliği çeken öğrenciler hakkında sınıf öğretmenlerinin yeterince bilgi sahibi olmadıkları belirlenmiştir. Yapılan bu çalışma bir ön çalışma niteliğinde olduğu için, sınıf öğretmenleri üzerinde, ileride bu alanda yapılacak çalışmalarda araştırma örneklemini daha geniş tutularak daha ayrıntılı bilgi toplanması önerilmektedir. Uygulama açısından bakıldığında, öğrenme yetersizliğine sahip çocukların oranının yüksek olması sınıf öğretmenlerinin bu öğrencilere gerekli yardımı yapabilmesi için bu konuda bilgiye sahip olmaları gerekliliğini ortaya çıkartmaktadır. Bu yeterli bilgiyi sınıf öğretmenlerinin, eğitimleri sırasında almaları uygun olduğu düşünüldüğünden, sınıf öğretmenliği programında bu konuya daha geniş ve detaylı yer verilmesinin öğretmenlerin kazanacakları bilgi, tutum ve ilgi açısından olumlu olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- HAYDEN, A., SMITH, R., VONLTIPPEL, C., BEAK, S (1998). **Öğrenme yetersizliği olan çocuklar**. (Çev.H, Karatepe.) Karatepe Yayınları, Ankara.
- JAROLIMEK, J., FOSTER, C. (1989). **Teaching and learning in the elementary school**. New York: Macmillan.
- KORKMAZLAR, Ü. (1992). 6-12 yaş ilkökul çocuklarında özel öğrenme bozukluğu ve tanı yöntemleri. İstanbul Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Doktora Tezi.
- KOTTLER, J. A., KOTTLER, E. (1993). **Teacher as a counselor: Developing the helping skills you need**. Newbury Park, CA:Corwin Press.
- ONGAN-TALAY, A (1993). "Özgün öğrenim güçlüklerini okul öncesi dönemde tanımlayabiliriz?" Boğaziçi üniversitesi dergisi. 15, 49- 57.
- ŞENEL-GÜNAYER, H. (1995). "Özel öğrenme güçlüğü terimi yerine alternatif arayışlar". Özel Eğitim Dergisi. 2 (1). 40-46.
- ŞENEL-GÜNAYER, H. (1996). "Öğrenme yetersizliği ile dikkat eksikliği-aşırı hareketlilik bozukluğunun karşılaştırılması". Özel Eğitim Dergisi. 2 (2). 76-91.
- YSSELDYKE, J. E., FOSTER, G. G (1978) "Bias in teachers' observations of emotionally disturbed and learning disabled children". Exceptional Children. 613- 615.
- WILLIAMS, J. P (1993). "Comprehension of students with and without learning disabilities : identification of narrative themes and idiosyncratic text representations". Journal of educational psychology. 85 (4). 631- 641.